

XELA FALA GALEGO

VALENTÍN ARIAS LÓPEZ

A Xeliña é unha nena pizparrela. Que naceu nunha aldea, a carón da fermosa vila de Sarria. Vai xa para sete anos. Os pais de Xeliña son galegos. O mesmo que a súa familia toda. E consideraron moi natural falar coa súa nena na lingua galega que eles adoitan a cotío. A Xeliña, pois, deprenendeu a falar na lingua nai dos galegos. Pese a que esta determinación dos pais de Xeliña non foi ben vista por moitos. Lémbrome moi ben dun día que estando os pais e a nena nun comerciucho da vila, ao decatarse que a nena falaba galego, moi aflixida e compunxida, chea de lástimas pola nena e de noxos polos pais, escramou a tendeira: - «¡Oh! ¡Y le hablan en gallego! ¡Que pena que no le hablen castellano. Con lo riquiña y fina que es la niña! Si fuese un niño, aún pasaba; pero enseñarle gallego a una niña tan guapa... » O tempo foi pasando. Deica que a Xeliña tivo catro anos. Entón, seu pai fíxolle ver que cada pobo ten a súa lingua. E que cómpre coñecer moitas linguas para se entender con moita xente. En consecuencia, acordaron falar todos castelán perante uns días para que a nena deprendera esta lingua; a máis da galega que xa coñecía. No entendemento que máis adiante farano igual ca

francesa. E tamén con algunhas outras Linguas. Cando andaba nos cinco anos, a Xeliña emprincipiou a ir á escola como todos os nenos.

Hoxe que xa anda nos sete como xa queda dito, prégalle a seu pai que merque contos para ela lelos. En galego e máis en castelán. Por certo que gosta moito dos nomeados: A filla do rei, Graumillo, Polo mar van as sardiñas, Blanca Nieves, Ricitos de oro, Patito feo...Eu, que coñezo a esta nena dende que naceu, son testigo que niste intre cos seus seis anos recién estreados a Xeliña «domina» a lingua castelá como calquera outra nena (da súa idade, intelixencia e condición social semellantes) que falara sempre non máis que na lingua de Castela. E máis «domina» tamén a lingua galega de igual xeito. Co que, eu entendo, non se atopa en inferioridade de condicións a Xeliña. Se non, máis ben, todo o contrario. Por unha banda entenderase cos cento cincuenta millóns de persoas castelán falantes que somos no mundo. E entenderase, asemade, cos cen mil milleiros de portugueses e brasileiros, cuxa lingua nai é a portuguesa; ao cabo tan preto ista da galega aínda que entre portugueses e galegos non hai cuestións por mor da lingua. Doutra banda, teño para min que a Xeliña é un pouco menos rutineira no adprendemento lingüístico do que os rapaces

monolingües; pois está arreo a facer comparanzas entre as dúas linguas que ela coñece, reflexionando constantemente sobor delas. E é ben sabido que é máis doado deprender unha nova lingua cantas máis linguas se coñecen. A quen fala sete idiomas cústalle menos traballo deprender o oitavo do que lle custa deprender o terceiro ao que fala tan só dous. E, por isto, a Xeliña que xa coñece dúas linguas -a galega e a castelá- terá unha pouca máis de facilidade para deprender outras que se coñecera nada máis que a lingua de Castela, poñamos por caso. Ademais, sempre que non esquezamos que xustamente a lingua é o meirande logro colectivo dun pobo. Aquilo que lle dá carácter. O pobo que renunciase a súa lingua renunciaría ao seu mesmo ser. E conste que non é doado para ningún conquistar o ser doutro. Polo que, quen renuncia a súa lingua normalmente renuncia a «ser».

E chegados aquí, eu prégoles un favor: Non se teña o dito por louvanza ou defensa da noa lingua galega. Porque non é preciso. A lingua galega é dabondo louvada polos alleos que establecen contacto con ela. E xa que ela soíña se ten defendido ao longo dos moitos séculos en que foi obrigada ao silencio, anoxada e asoballada por todos, coido que lle sobran azos para sobrevivir por moitos séculos máis. Aínda

que lles doa aos comodóns que laian por unha lingua universal, única, quen, dito sexa ao paso, non haberán de conseguir seu antoxo pois aínda que isa se dera, sería unha metalingua e por ela non poderían as linguas deixar de existir. En vista do dito, nestes días de festa maior en Sarria preguémoslle ao San Xoán, noso padroeiro, que faga unha chisca de luz nos miolos de cantos galegos -por consideralo máis «fino»- privan aos seus fillos das recoñecidas e indubidabres ventaxas que ten para estes deprenderen a falar na lingua galega.

En Lugo, polo San Xoán de 1968

Valentín Arias escribiu este texto nunha publicación das festas de San Xoán, en Sarria (Lugo).

Un relato no que a súa filla Xela é a protagonista.